

Täysistunto

Torstai 10.3.2022 klo 16.01—18.18

2.3. Suullinen kysymys Ukrainasta sotaa pakenevien lasten auttamisesta (Jussi Saramo vas) Suullinen kysymys SKT 36/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo.

Keskustelu

16.45 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! Tulin toissayönä Puolasta, jossa linja-auto- ja juna-asemat olivat täynnä sotaa Ukrainasta pakoon lähteneitä aiteja ja lapsia makuupussien ja lähes vaihtokelvottoman valuutan kanssa. Ukrainasta sotaa on paennut jo yli kaksi miljoonaa ihmistä, heistä valtaosa Puolaan, ja Puola ei kauan pysty auttamaan heitä. Siellä on valtavasti vapaaehtoisia, tekevät hienoa työtä. He haluavat pysyä lähellä kotiaan, jotta nopeasti voisivat palata, mutta tämä tilanne ei voi kauaa jatkua näin. Varmasti sodan pitkittyessä myös meille Suomeen tulee — ja on hyväkin, jos voi tulla — sieltä ihmisiä.

Ja täällä eduskunnassa on aivan oikein mietitty, miten näille ihmisille voidaan esimerkiksi tarjota työtä tilanteen pitkittyessä näin, mutta olen huolissani, koska erityisen iso osa heistä on nyt lapsia. Miten voidaan näille lapsille tarjota apua, palveluita? Erityisesti miten koulutusjärjestelmä meillä kestää? Tilanne on kuitenkin erilainen kuin esimerkiksi [Puhemies koputtaa] vuosikymmeniäkin jatkuneiden erilaisten konfliktien jaloista tulevien [Puhemies koputtaa] pakolaisten kanssa, joilla ei ole näkymää siitä nopeasta kotiinpaluusta. [Ben Zyskowiezin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja ministeri Andersson.

16.46 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies! Kunnissa on varauduttu siihen, että tulee myöskin lapsia Suomeen, ja perusopetuslaki takaa kaikille lapsille, jotka Suomessa oleskelevat, myöskin oikeuden käydä koulua. Ja jos vieraskielisiä lapsia Suomeen tulee, niin yleensä sitten aloitetaan valmistavan opetuksen kautta, ja kunnissa nyt varaudutaan siihen, että tällaisia ryhmiä mahdollisesti pitää perustaa myöskin sellaisissa kunnissa, joissa ei välttämättä aikaisemmin ole ollut hirveästi vieraskielisiä oppilaita.

Varhaiskasvatuslaki ei ole yhtä selkeä kuin perusopetuslaki. Se ei takaa samanlaista oikeutta sen ikäisille lapsille käydä päiväkotia, mutta monet kunnat kyllä ovat halunneet vapaaehtoisesti itse tätä lapsille järjestää.

Tällä hetkellä opetus- ja kulttuuriministeriö myöskin kartoittaa, onko meillä mahdollisuuksia, osaavia ihmisiä, jotka pystyisivät myöskin opetusta esimerkiksi ukrainan kielellä järjestämään, siitä syystä, että monet näistä perheistä varmaan toivovat pystyvänsä palaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

maan omaan kotimaahansa aika nopeasti, ja silloin se valmistava opetus suomen tai ruotsin kielellä ei välttämättä ole ensisijainen vaihtoehto, [Puhemies koputtaa] mikä on mielessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

16.47 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kävi ilmi, että Venäjä on julistanut Suomen ei-ystävällismieliseksi maaksi osana EU-maita. Nyt kun, ministeri, tilanne on tämä, niin silloin luonnollisesti riski tällaisiin hybridioperaatioihin kasvaa. Ja, ministeri Mikkonen, kerroitte äsken, että me olemme hyvin varautuneet tähän tilanteeseen, mikä siis käytännössä tarkoittaa sitä, että me olemme varautuneet lisäämään vastaanottopaikkoja ja lisäämään viranomaistoimintaa siellä rajalla. Me emme ole varautuneet lainsäädännössä siihen, että me voisimme kenties lopettaa tällaisessa laajamittaisessa maahantulotilanteessa turvapaikkahakemusten vastaanottamisen — emme edes siinä tilanteessa, kun kyse on tällaisesta hybridioperaatiosta, jossa on valtiollinen toimija takana. Kysyn siis nyt suoraan: aiotteko te tuoda meille tänne sellaisen muutoksen rajavartiolaikiin, jolla voidaan tällaisessa tilanteessa [Puhemies koputtaa] lopettaa yksinkertaisesti turvapaikkahakemusten vastaanottaminen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen.

16.49 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin monessa puheenvuorossa täällä on tullut esille, todellakin tämä muuttunut maailmantilanne tulee hyvin todennäköisesti johtamaan erilaisiin hybridivaikuttamisen muotoihin, myös Suomeen kohdistuviin, [Jari Koskela: Tiedetään se jo!] ovat ne sitten kyberturvallisuuden liittyviä häiriöitä, ovat ne sitten erilaista taloudellista painostusta, ovat ne sitten tällaista välineellistämistä tai ovat ne joitain muuntyyppisiä vaikuttamiskeinoja, [Perussuomalaisen ryhmästä: Tämäkin tiedetään!] niin kuin informaatiovaikuttamista. Ja näihin kaikkiin Suomessa ollaan varauduttu. Viranomaiset tekevät tässä yhteistyötä, eri ministeriöt tekevät täällä yhteistyötä, ja myös yrityksillä on tässä tärkeä rooli, esimerkiksi kyberturvallisuudesta huolehtimisessa. Myös tähän, että välineellistämistä käytetään rajalla — eliikkä tuodaan sinne rajalle ihmisiä, jotka eivät todellisuudessa ole turvapaikanhakijoita mutta joita yritetään tuoda meidän rajan yli — on varauduttu, ja nyt meidän lainsäädäntömme [Puhemies koputtaa] mahdollistaa sen, että tällainen rajanylityspaikka suljetaan. [Välihuutoja] Ja me tarkistamme [Puhemies: Näin, aika!] tätä lainsäädäntöä ja varmistamme, että meillä [Puhemies: Nyt suljetaan!] on keinot tällaiseen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

16.50 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, ministeri Mikkonen, olette nyt moneen kertaan vakuuttanut, että tätä viranomaisyhteistyötä on ja raja voidaan tarvittaessa sulkea. Mutta onko hallitus valmis sellaiseen lainsäädännön muutokseen, jolla voitaisiin tilapäisesti luopua turvapaikkatutkinnasta niissä tilanteissa, joissa tätä maahantuloa käytetään hybridivaikuttamisen välineenä? Ja haluaisin teitä nyt vielä motivoida sillä, että tasavallan presidentti täällä avatessaan valtiopäivät kiinnitti juuri tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

hän huomiota ja peräänkuulutti ennakkointia ja valppautta lainsäädäntötyössä ja viittasi tähän mahdolliseen laajamittaiseen vihamielisten ulkopuolisten tahojen organisoimaan maahantuloon. Eli oletteko te valmis siihen, että lakia muutetaan niin, että tämä voidaan estää? Ihan yksinkertainen kysymys. Te olette nyt vastannut monta kertaa, mutta vastatkaa nyt kerrankin tähän itse kysymykseen. [Ben Zyskiewicz: Onko tähän liian vaikeata vastata?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja ministeri Mikkonen.

16.51 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni olen monta kertaa kertonut, että meillä on jo nyt välineitä vastata tällaisiin tilanteisiin. [Eduskunnasta: Ei ole, ministeri, ei ole!] On selvä, että tällaisessa tilanteessa me toimimme ja varmistamme sen, että meidän rajojamme ei loukata. Ja silloin meillä on nyt jo olemassa erilaisia keinoja, joilla ylläpidetään järjestystä rajoilla ja hillitään alueille suuntautuvaa muuttoliikettä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei sitä kysytty!] Ja jos rajalla tapahtuu väkivallantekoja tai maahan yritetään tunkeutua joukolla tai väkivalloin, niin silloin Suomen viranomaiset vastaavat tällaiseen tilanteeseen. [Välihuutoja] Ja me myös haluamme varmistaa, että meidän lainsäädäntömme on tältä osin kunnossa. [Välihuutoja]

Tämä on myös EU-tasolla käytävä keskustelu, johon EU:ssa on nyt yhdessä selvästi herätetty entistä vahvemmin, ja kaikkialla tehdään tätä samaa varautumista ja valmistautumista siihen, että näihin tilanteisiin pystymme vastaamaan ja pystymme estämään tällaisen [Puhemies koputtaa] väkivaltaisen maahan tunkeutumisen. [Ben Zyskiewicz: Voi voi, ministeri Mikkonen, nyt ei vihreä ideologia oikein auta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja viimeinen kysymys tähän aihealueeseen tässä yhteydessä. — Edustaja Häkkänen.

16.52 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onkohan nyt tilanteen vakavuus ymmärretty ihan oikein? Siis nyt Venäjä käy sotaa Ukrainaa vastaan ja on vuosikausia käyttänyt erilaisia keinoja, myös tätä siirtolaisten käyttämistä hyväkseen, horjuttaakseen yhteiskuntia. Nyt Suomella on viimeinen hetki myös tunnistaa kristallinkirkkaasti ne riskitekijät meidän yhteiskunnasta, joita vastaan meidän täytyy tehdä lainsäädäntötoimenpiteitä, resurssitoimenpiteitä, korjausliikkeitä. Me ollaan hyvin varautuneita, mutta meillä on näitä epäkohtia maakaupoissa, ruokahuollossa, energiavarmuudessa ja erityisesti liittyen tähän rajaturvallisuuteen, joten nyt kysyn pääministerin sijaiselta, kun sisäministerin vastaukset olivat vähän kiusallista katsottavaa: Voitteko jotenkin kuvailla, kuinka hallitus nyt ottaa jämäkän otteen näihin kaikkiin kokonaisturvallisuuden yksittäisiin osakokonaisuuksiin? Mikä on se johtamistapa, jolla te nyt otatte tämän homman haltuun?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Haavisto.

16.54 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä keskustelu, ja yhdyn edustaja Häkkäsen siihen ajatukseen, että tilanne on erittäin vakava. Olemme nähneet jo viime syksynä, niin kuin täällä viitattiin, Valko-Venäjän mobilisoimana tällaisen rajaturvallisuuden horjuttamisen Puolaa kohti, ja on vain hyvä muistaa taustaksi, että EU reagoi tähän hyvin voimakkaasti tukien Puolaa, tukien Latviaa ja Liettuaa. Tämä EU-aspekti on tärkeä, muun muassa kun olemme itsekkin mukana Fron-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

texin yhteistyössä, ja odotamme tietysti muilta EU-mailta myöskin vastaavaa yhteistyötä, jos meihin kohdistuisi tällaista uhkaa.

Toiseksi, hallitus on nyt, tiedätte hyvin, tekemässä tällaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon tai turvallisuustilanteen muutokseen liittyvän selonteon, jossa käsitellään myöskin laajemmin näitä erilaisia turvallisuuden komponentteja. Varmasti siinä yhteydessä myöskin eduskunnalla on mahdollista käydä näistä keskustelua. Ministeri Mikkonen jo kertoi, millainen prosessi hänen ministeriössään on näissä asioissa menossa, mutta minusta on tärkeää, että koko eduskunta voi näistä jatkossa käydä keskustelua. Hallitus suhtautuu kaikkiin näihin uhkiin, myöskin hybridiuhkiin, erittäin vakavasti tällä hetkellä.

Kysymyksen käsittely päättyi.